

education

Department:
Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

KREITI YA 12

SEPEDI LELEMETLALELETŠO LA BOBEDI (SAL)

LEPHEPHE LA PELE (P1)

FEBRUARY/MARCH 2009

GAUTENG

MEPUTSO: 120

NAKO: 2 diiri

Lephephe le, le na le matlakala a lesomenne (14).

DITAELO:

1. Lephephe le, le arotšwe ka dikarolo tše NNE, e lego ya A, ya B , ya C le ya D.

KAROLO YA A: Tekatthaologanyo (30)

KAROLO YA B: Kakaretšo (10)

KAROLO YA C: Thutapolelo le Tšhomišopolelo (60)

KAROLO YA D: Dingwalo (20)

2. Karolo ye NNGWE le ye NNGWE e ngwalwe letlakaleng la YONA.

3. Badišiša ditaelo ka šedi, gore o kgone go araba dipotšišo go ya ka moo o laelwago.

4. Badišiša dipotšišo pele o ka thoma go di fetola.

5. Tatelano ya dikarabo e swane le ya dipotšišo.

6. Ngwala ka bothakga, o šomiše polelo ya maleba ye e hlwekilego.

KAROLO YA A: TEKATLHAOLOGANYO**POTŠIŠO 1**

1.1 Badišiša temana ye gore o kgone go araba dipotšišo tša go e latela.

Malwetši a selehono a ile ka mehutahuta. A mangwe a a fola mola a mangwe a sa fole. A mangwe ga a robotše motho fase. Motho wa gona o phela ka dipilisi go okobatša bohloko le go thibela bolwetši go tšwela pele. Ka lebaka la malwetši a a mantši, go na le dingaka tša go fapafapana. Dingaka tše di tseba malwetši a a mehutahuta gomme tša fa batho thušo yeo ba e nyakago.

Bolwetši bja marapo ke bjo bo tsenago batho ba bantši. Le ge go bonala o ka re bo tsena batho ba bagolo fela, bafsa le bana ba bannyane le bona ba ka tsenwa ke bolwetši bjo. Bjona bo hlasela motho mo marapo a kopanago gona, gwa ruruga, gwa ba bohloko, ka nako ye nngwe marapo a palelwe ke go otlologa. Le ge bolwetši bjo bo se na kalafi, molwetši o a kaonafala ge a hlokomela mmele wa gagwe gore o se fete tekano, a eja dijo tša maleba a bile a itšhidolla.

Bolwetši bja pelo le bjona bo tumile kudu mehleng yeno. Bjona bo hlolwa ke mmele wo montši. Dingaka di re bothata ke dijo tše re di jago, go dula re lebeletše thelebišene le go šoma ka khomphutha re dutše felo go tee re sa šidolle mebele. Dinyakišišo di laetša gore mmele wa go feta tekano o ka hlolela motho malwetši a mašoro. Go hweditšwe gore bolwetši bja pelo bo atile kudu mehleng yeno ka gore batho ba mehleng yeno ba ja go feta ka moo batho ba kgale ba bego ba eja ka gona.

Le ge e le gore a mangwe a malwetši a ke leabela (bolwetši bo tloga go motswadi bja fetela ngwaneng), ba tša maphelo ba hlohloletša batho go ja dijo tša maleba le gona tše di lekanego. Ba gatelela le bohlokwa bja go itšhidolla. Go itšhidolla go kaonafatša tshepetšo ya madi mmeleng. Ge madi a sepela gabotse mmeleng, mmele o amogela phepo ya maleba ka ge madi e le ona a rwalago dijo tša mmele. Ka nako ya go itšhidolla, mmele o ntšha dikudumela, dikudumela tše o ke tše di sa nyakegego mmeleng. Ge mmele o amogela phepo ka tshwanelo, o lahla tše o sa di nyakego, motho o ba yo a phetšego gabotse, a hloka malwetši.

- 1.1.1 Efa dilo tše PEDI go tšwa temaneng, tše motho a ka di dirago go kaonafatša bolwetši bja marapo. (2)
- 1.1.2 Go ya ka moo o badilego temana ye, batho ba sebjalebja ba fapana bjang le ba kgale tabeng ya dijo? (1)
- 1.1.3 Efa mehuta ye mebedi ya dijo ye o bonago e se ya maleba. Fahlela dikarabo tša gago. (4)
- 1.1.4 Na o kwana le taba ya gore malwetši a mangwe ke leabela? Fahlela karabo ya gago. (2)

- 1.1.5 Na o ka thuša bjang batho ba motse wa geno gore ba itšhidolle? Efa ditsela tše PEDI. (2)
- 1.1.6 Ngwala nnete goba maaka mafokong a a latelago:
- (a) Bolwetši bja marapo bo tsena batho ba bagolo fela. (1)
- (b) Madi a sepediša dijo mmeleng. (1)
- 1.1.7 Efa malwetši a mangwe a MABEDI a o a tsebago ka ntle le ao a tšwelelago mo temaneng. (2)

1.2 Lebelela seswantšho se se latelago gore o tle o kgone go araba dipotšišo tša go se latela.

- 1.2.1 Ge o lebeletše seswantšho sa ka godimo, se ama kudu sehlopha sefe sa batho? (1)
- 1.2.2 Kgetha karabo ye e sego ya maleba go tšeo di filwego.
- Batho ba ba lego seswantšhong:
- (a) Ba itirela bokamoso bjo bobotse. (1)
- (b) Ba šomiša ditokelo tša bona bošaedi. (1)
- (c) Ba šomiša dinotagi go rarolla mathata a bona. (1)
- 1.2.3 Ke ka lebaka la eng batho ba šomiša dinotagi le diokobatši? (2)
- 1.2.4 Molaotheo wa naga ya geno o reng ka tšhomišo ya dinotagi le diokobatši? (2)
- 1.2.5 Efa ditiragalo tše PEDI tšeo di amanago le tšhomišompe ya dinotagi le diokobatši. (2)

- 1.2.6 Ge nkabe o le moahlodi, o be o tla ahlola bjang batho ba go swarwa ba gweba ka dinotagi le diokobatši ka nageng? (2)
- 1.2.7 Na o bona pheletšo ya batho ba go phela ka dinotagi le diokobatši e tla ba efe? (2)
- 1.2.8 Efa leina le tee la seokobatši seo se tšwelelago seswantšhong. (1)
- 1.2.9 Tšhomišo ya diokobatši e ama bjang kgolo le phetelo ya HIV le AIDS? (2)

PALOMOKA YA KAROLO YA A: 30

KAROLO YA B: KAKARETŠO

POTŠIŠO 2

Akaretša temana ye e latelago ka mantšu a e ka bago a 50 – 60.

Lefase le lebeletše Afrika-Borwa. Tabakgolo ke gore ka 2010 Afrika-Borwa e tla ba e loketše mogopo wa lefase wo o tlogo swarelwa go yona na? Ditokišetšo di šetše di thomile. Go agwa mapatlalo a dipapadi a tshela, a mane a kgale a a oketšwago le go kaonafatšwa. Se se tla dira gore dipapadi di bapalelwe mapatlelong a go fapana, a maleba. Go agwa dihotele le madulo a mehutahuta ka ge go emetšwe batho ba bantši.

Ka thokong ya dinamelwa le gona go a katanwa. Maemafofane a a katološwa gore batho ba tle ba kgone go tloga lefelong le lengwe go ya go le lengwe ka ntle le bothata. Gauteng e kgethilwe bjalo ka lefelo leo baphatlalatši ba ditaba ba tlogo šoma go tšwa go lona, moo dipapadi ka moka di tlogo phatlalatšwa dithelebišeneng. Baphatlalatši ba ditaba ba tla šoma mošomo wo go tloga ka 11 June go fihla ka 11 Julae 2010.

Badudi ba Afrika-Borwa ba lebeletše go tlo holega ka 2010. Ge naga ye e kgethwa bjalo ka lefelo leo diphadišano di tlogo bapalelwa gona, mongwe le mongwe o be a bona sebaka se sebotse sa kgwebo. Molaodi wa komiti ya peakanyo ya selegae ya dikgokagano le merero ya boditšhabatšhaba o boletše gore ka 2010 go tlo nyakega mehuta ka moka ya ditirelo, go tloga go batšweletši ba ditiragalo go feleletša ka baroki ba diaparo, baapei, baotledi le tše dingwe.

Ba bangwe ba ka šoma go hlatswetša baeng diaparo mo dintlong tša baeti. Ba bangwe ba ka bjala merogo gomme ba e rekišetša mafelo ao baeti ba tla bego ba apeelwa gona. Motho wa go ba le tsebo ya bohlahlabaeng a ka sepediša baeng tikologong ya gabo. Le wena dira se sengwe gore 2010 e tle e go hole.

PALOMOKA YA KAROLO YA B: 10

KAROLO YA C: THUTAPOLELO LE TŠHOMIŠOPOLELO**POTŠIŠO 3**

3.1 Bala temana ye ya ka tlase gomme o arabe dipotšišo tša go e latela.

Boabab ke mohlare wo mogolo Afrika-Borwa. Go thwe o ka ba o na le mengwaga ye sekete. Bagologolo ba o hlompha kudu. Dithabe tša mohlare wo di swana le medu. Go kwagala gore Modimo o file phiri mohlare wo bjalo ka mpho, phiri ya se o rate gomme ya o lahlela kgole, ge o wela fase medu ya wona ya lebelela godimo. Le lehono mehlare ye e bonala o ka re e gola medu ya yona e lebeletše godimo.

3.1.1 Tsopola mohlala wa lešalašala go tšwa temaneng, gomme o le šomiše lefokong la go kwagala. (2)

3.1.2 Efa mošomo wa lebopi le le thaletšwego go tšwa temaneng o be o hlame lefoko la go kwagala ka lona. (3)

3.1.3 Šomiša lentšu le 'gola' go tšwa temaneng mo mafokong a mabedi a go fapana go laetša gore le na le ditlhalošo tša go fapana. (2)

3.1.4 Šomiša nyenyefatšo ya leina le 'mohlare' go tšwa temaneng ka lefoko leo le kwagalago. (1)

3.2 Bala temana ya ka tlase gomme o arabe dipotšišo tša go e latela.

Polokong ya moraloki yola wa kgwele ya maoto wa go tuma, setšhaba se be se eme kgauswi le lebitla mola baralokikayena ba eme kgauswinyana le lebitla. **Kgomo yona go be go hlabilwe ye phaswana.**

3.2.1 Ngwala lentšu la maleba sekgobeng se se lego lefokong le:
"Setšhaba se eme kgauswi le lebitla, baralokikayena ba eme kgauswinyana le lebitla mola ba lapa ba dutše ... le lebitla." (1)

3.2.2 Ke mošomo ofe wo o phethwago ke moselana wa -ana le wa -nyana mantšung a a latelago:
(a) Phaswana
(b) Kgauswinyana (2)

3.2.3 Tsopola lešalašala go tšwa temaneng o be o fe le mošomo wa lona. (2)

3.2.4 Ngwala lefoko le le ntshofaditšwego ka mokgwa wa potšišo. (2)

[15]

POTŠIŠO 4

- 4.1 Temana ye e latelago ga e kwešišege ka ge e se na maswaodikga. E ngwalolle gomme o lokele maswaodikga a maleba mo go swanetšego.

Dikotsi mebileng di hlolwa ke basepedi ba go feta moo ba sego ba dumelelwa ba go se bonale bošego ba go sepela ba tagilwe le ba go se kgone go ela lebelo la koloi Gwa realo mootledi

(5)

- 4.2 Bala temana ya ka tlase gomme o arabe dipotšišo tša go e latela.

Re thabile kudu ge baeng ba rena ba fihlile. Bašomi ba apeile dijo tše dibose. A re nape re ba fe dijo, re letše mmimo go be bose.

- 4.2.1 Ke maikutlo a mohuta mang ao a tšwelelago lefokong la mathomo? (2)
- 4.2.2 Laetša sediri le tiro lefokong leo le thaletšwego. (2)
- 4.2.3 Ngwala lefoko leo le thaletšwego ka polelotirišwa. Thoma lefoko la gago ka dijo. (2)
- 4.2.4 Kopanya mafoko a a latelago ka go šomiša lekopanyi la maleba:
Bašomi ba apeile dijo tše dibose.
Bašomi ba file baeng dijo. (2)
- 4.2.5 Tsopola lekgokarui go tšwa temaneng, gomme o le diriše lefokong la go kwagala. (2)

[15]**POTŠIŠO 5**

- 5.1 Bala temana ya ka tlase gomme o arabe dipotšišo tša go e latela.

Simone o ganne go kotwa meriri ke mošomi wa Lekgowa. O be a no emaema ge mošomi wa Lekgowa a mmitšha gore a tle a mo kote. O be a re o nyaka go kotwa ke mošomi wa Mosotho. Mongkgwebo o kgadile maitshwaro a Simone ka ge kgethollo e sa amogelwe ka nageng ye.

- 5.1.1 Laetša polelo ya go kgethollo yeo e šomišitšwego temaneng ya ka godimo. (2)
- 5.1.2 Ngwala lefoko le le thaletšwego ka polelotebanyi. (2)
- 5.1.3 Hlaloša lentšu le 'emaema' go ya le ka mo le dirišitšwego mo temaneng. (2)

5.2 Bala temana ya ka tlase gore o tle o kgone go araba dipotšišo tša go e latela.

Monna yo a ruta go bana o bileditše baithuti ba ba hlalefilego kantorong gore a ba fe mošomo. O rata gore mošomo woo ba o abelane le baithutikabona letšatši le le latelago.

- 5.2.1 Ngwala lentšu le tee sebakeng sa se sengwe le se sengwe sa dikafoko tše di thaletšwego gomme o šomiše mantšu ao mafokong a go kwagala. (4)
- 5.2.2 Hlaloša gore thabe ye 'baithuti ba ba hlalefilego' ke ya mohuta mang. (2)
- 5.2.3 Tsopola lekopanyi go tšwa temaneng ya ka godimo gomme o le šomiše lefokong la go kwagala. (2)
- [14]**

POTŠIŠO 6

6.1 Bala temana ya ka tlase gomme o arabe dipotšišo tša go e latela.

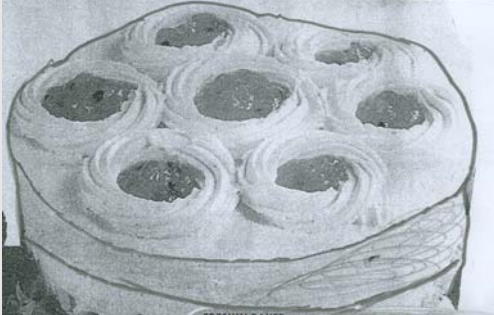
Ka Mošupologo rametlae Matome o abetše baithuti dipeu gore ba di bjale. Ge a ba fa dipeu tše o be a dira metlae moo baithuti ba ilego ba hwa ka disego, ba be ba lebala le gore ba hlwa ba bolawa ke tlala. O gateletše bohlokwa bja go thuša ditšhuana. Baithuti ba ile ba se mo nyamiše, ba nošetša dibjalo tša bona le ge meetse a hlokega. Ge ngwaga o fela ba tla ipshina ka dienywa.

- 6.1.1 Efa kopafatšo ya lentšu le 'Mošupologo' go tšwa temaneng o be o hlame lefoko ka yona. (2)
- 6.1.2 Laetša gore lethuši le 'hlwa' go tšwa temaneng le tšweletša modirišo ofe. Hlama lefoko la go kwagala ka lethuši leo. (2)
- 6.1.3 Laetša gore lefoko le le latelago le ka lebaka lefe, o be o le ngwale ka lebaka leo le tlogo. Matome o abetše baithuti dipeu. (2)
- 6.1.4 Ngwala nnete goba maaka mafokong a a latelago:
- (a) Go hwa ka disego ke go hlokofala.
- (b) Go thuša ke go tsenya letsogo. (2)

6.2 Lebelela papatšo ye gomme o arabe dipotšišo ka yona:

LEPAKA LA BOHLABELA

Ka boitemogelo bja mengwaga ya go feta ye 20, re fepa setšhaba ka **marotho a** go fiša ge letšatši le hlaba go fihla ge le sobela.

Dikhekhe ke tša maemo di kgotsofatša batho meletlong ka go fapana

Dikuku le dipantse ke tše *foreše* ka mehla. Rena ga re rekiše dilo tša go robala.

015 227 8889: Beeletša / Oretela e sa le nako
O ka re hwetša 209 Mokolo
GaRampheri.

Re go tlišetša gae ntle le tefo

- 6.2.1 Na go diregang papatšong ya ka godimo? (2)
- 6.2.2 Ke ka lebaka la eng mmapatši a bapatša? (1)
- 6.2.3 Tsopola mohlala wa polelo ya go hlalefetša go tšwa papatšong. (1)
- 6.2.4 Tsopola mantšu a MABEDI ao a ganetšanago go tšwa papatšong. (2)
- 6.2.5 Ke ka lebaka la eng lepaka la bohlabela le ngwadilwe ka ditlhaka tše dikgolo? (2)
- [16]**

PALOMOKA YA KAROLO YA C: 60

KAROLO D: DINGWALO**POTŠIŠO 7****ARABA 7.1 GOBA 7.2****GO TSEBA MANG – H.H. Ramokgopa****ARABA DITSOPOLWA TŠE PEDI FELA.**

7.1 Bala ditsopolwa tša ka tlase gore o tle o kgone go araba dipotšišo tšeo di di latelago.

Setsopolwa A

Mosegare ba hlwa ba ile go diša gomme mantšiboa ba gorogela ka gae ba boela ba leka go mmolediša; a se arabe. Ba napa ba ya ka lapeng le ba bego ba tlwaetše go itiša ka gona. Mokgalabje wa ka moo – Morena Thabedi ge a bona e bile e eba bošego a re: "Batlogolo na ga se bošego naa? Le reng le sa le fa? Kokoalena o reng ge a sa le bone ebile e eba nako ye?"

Mashilo: "Bokoko ga ba re bolediše ge re ba bolediša. Bjale ga re tsebe gore re ya go mang ka gae."

Thabedi: "O reng? O re ga ba le bolediše? Ke neng mo le rilego le ba bolediša ba se le bolediše?"

Mashilo: "Gosasa pele re ntšha dikgomo re ile ka go bona ra lotšha ba se re dumele. Ka ba ka botšiša gore re pane ditonki goba dimeila go yo thotha meetse, le gona ba se nkarabe. Re dio pana ka borena ra thotha meetse.

Le gona bjale ge re tšwa madišong re ile, le gona ba se re bolediše."

[Letl. 93]

- 7.1.1 Kgetha karabo ya maleba:
Tabakgolo setsopolweng se ke gore:
- (a) Koko 'a Mashilo o befetšwe, ga a ba bolediše.
(b) Koko 'a Mashilo o hlokofetše. (2)
- 7.1.2 Na polelo ya Thabedi e tšweletša maikutlo afe? (2)
- 7.1.3 Ngwala nnete goba maaka mafokong a a latelago:
- (a) Morena Thabedi o rarolotše bothata bja boMashilo ka go ba koba/raka.
(b) Koko 'a Mashilo o ba boditše gore ba se ke ba pana dimeila. (2)

- 7.1.4 Ge nkabe e le wena Mashilo, kokoago a sa go bolediše o be o tla dirang? (2)
- 7.1.5 Ke ka lebaka la eng mongwadi a tšweleditše poledišano gare ga Thabedi le Mashilo? (2)
- [10]

Setsopolwa B

Ge ba boetše gae ba hlobogile, gwa thoma go dumaduma gore Ratšhidi o tseba se sengwe ka ga mosetsana wa ga Sefolo. Taba yeo ya ba ya fihla ditsebeng tša Sefolo, mo a bilego a re tšatši le lengwe go dutšwe a tšea selepe a re o rema Ratšhidi. Monna yoo wa batho a makala kudu ka gobane e bile yena monna wa mathomo wa go leka go nyaka ngwana yoo ka meetseng. A o bewa molato ka gore o dirile bjalo? Na Sefolo o be a tlo kwa bjang ge nka be a kwe gore yena le ge a ile a botšwa ka ga taba yeo e sa tšo direga, o ile a iphetela, a se leke go thuša ka mo a ka kgonago?

[Letl. 41]

- 7.1.6 Na mongwadi o šupa eng ka mebolelwana ye e latelago? (6)
- (a) ... ba hlobogile
(b) ... ya fihla ditsebeng tša Sefolo
(c) ... go dumaduma
- 7.1.7 Ditiro tša Sefolo di laetša gore ke motho wa mohuta mang? (2)
- 7.1.8 Efa tikologo ya ditiragalo tša kanegelokopana ye. Fahlela karabo ya gago. (2)
- [10]

Setsopolwa C

Dikgweding tše di latelago dintho tša fola, a ba a lebala le gore o kile a gobatšwa ke ditsotsi; bjale o be a šetše a tlwaela bophelo bjoo bja magoletša, le yena a šetše a sepela ka thipa ka potleng, le ge a be a sa kgolwe gore a ka ba a hlaba motho ka yona. Bophelo bja Thaontšhipi bo be bo sa mo tsefele ka mo a ilego a gopola ka gona mohla wola a namela setimela kua gae. Le bjale o fela a ralokaraloka ka mogopolo wa go boela gae a mpe a leke gape tše dingwe tša bophelo, go ena le go anega bophelo bja gagwe gare ga dikotsi tša mo sekgoweng.

[Letl. 103]

- 7.1.9 Na mongwadi o re ruta eng ka kanegelokopana ye? (2)
- 7.1.10 Na hlogo ya kanegelokopana ye e amana bjang le diteng tša yona? (2)

- 7.1.11 Ntšha maikutlo a gago mabapi le batho ba go sepela ka dithipa ka dipotleng. (2)
- 7.1.12 Ge nkabe e le wena Tompane, o be o tla dirang ka morago ga go fola? (2)
- 7.1.13 Ditaba tša setsopolwa se di beakantšwe ka tshwanelo. Gana goba o dumele ka go fa lebaka la karabo ya gago. (2)
- [10]**

GOBA

7.2 DINONWANE

MOEPATHUTSE – S.A. Makopo

ARABA DITSOPOLWA TŠE PEDI FELA.

Setsopolwa A

Ba re monna yo mongwe kgalekgale.
 ... Nkano.
 A tšea lehufa a le lokela ka pitšeng le leswika.
 ... Nkano.
 A gotša mollo wo mogologolo.
 ... Nkano.
 Ka morago ga nako ye teleletelele.
 ... Nkano.
 A khurumolla pitša yela.
 ... Nkano.
 A hwetša leswika le budule.
 ... Nkano.
 Lehufa lona le padile.
 ... Nkano.
 Ke lona lehufa la go swana le la Mašilwane.
 ... Nkano.
 Ka tšatši le lengwe Mašilo a bolela le Mašilwane.
 ... Nkano.

[Matl. 9–10]

- 7.2.1 Molaetša wa nonwane ye ke ofe? (2)
- 7.2.2 Lentšu le "nkano" mo nonwaneng:
- (a) Le bolelwa ke bomang? (4)
- (b) Ke ka lebaka la eng ba le bolela? (4)
- 7.2.3 Mongwadi o laetša eng ge a re leswika le budule lehufa lona le padile? (2)

7.2.4 Kgetha karabo ya maleba.

- (a) Lehufa la Mašilwane le mo dirile mmolai.
 (b) Lehufa la Mašilwane le dirile gore a be la dikgomo tše ntši.

(2)
[10]**Setsopolwa B**

Kgalekgale go kile gwa ba le taba ya semaka.
 Keleketla!
 Mosadi o kile a belega ngwana a nnoši wa mošemanyana.
 Keleketla!
 Ngwana wa gona e be e le semaka ruri!
 Keleketla!
 A belega a se na mmele le maoto le matsogo.
 Keleketla!
 Go se na selo e le hlogo ye fela.
 Keleketla!
 Mmagwe a se botše motho ka ngwana yo.
 Keleketla!
 A tšhaba gore go ka thwe ke yena moloi.
 Keleketla!
 Ke moloi a bolawe gotee le ngwana wa gagwe wa sehlola.
 Keleketla!
 A ikhomolela a re: Ke mpho ya badimo!
 Keleketla!
 Go ile, go ile hlogo ye ya gola.
 Keleketla!
 Mmagwe a mo nyakela mosadi.
 Keleketla!
 A be a mo nyakela gape wa bobedi.
 Keleketla!
 Malome , majadihlogo le yena a okeletša motlogolo.
 Keleketla!

[Letl. 18]

7.2.5 Ngwala nnete goba maaka mafokong a a latelago:

- (a) Keleketla ke lentšu leo le bolelwago ke batheeletši ba nonwane.
 (b) Keleketla e fa moanegi mafolofolo a go anega nonwane.
 (c) Keleketla e lemoša moanegi wa nonwane gore batheeletši ba theeditše.

(3)

7.2.6 Tsopola lentšu go tšwa nonwaneng leo le laetšago matseno a maleba a nonwane.

(1)

7.2.7 Tsopola ditaba tše pedi tša go se kgodiše go tšwa nonwaneng ya ka godimo.

(4)

7.2.8 Kgetha karabo ya maleba go tše di latelago.

- (a) Nonwane ye e re ruta go amogela maemo ao re ikhwetšago go ona.
 (b) Nonwane ye e re ruta go nyala basadi ba bantši.

(2)
[10]

Setsopolwa C

Ba lekile go obamela molao wa monna wa bona, fela ka tšatši le lengwe mongwe wa bona a ya go yo mongwe wa bagadikane ba gagwe a re: "Aowa hle, Mosebjadi, re ka napa ra hlwa re llelwa ke bana dikenywa re di bona di budule ka mokgwa wo? Nna ke na le leano mabapi le dikenywa tše."

Mosebjadi a fetola a re: "Ruri, Pheladi, o nyaka gore mohlang Mokadiathola a etla, di boe ka rena."

"E re wena ke go botše leano la ka pele. Re ka se nape ra fula mohlare ka moka. Re kga kenywa e tee mo, ra topa ye nngwe mola, gore motho a se bone gore go dikenywa tše di futšwego."

[Letl. 47]

7.2.9 Pheladi o šupa eng ge a re "mohlang Mokadiathola a etla di boe ka rena"?

(2)

7.2.10 Mohola wa poledišano nonwaneng ye ke ofe?

(2)

7.2.11 Tsopola mohlala wa potšišoretoriki/makgethepolelo go tšwa setsopolweng o be o fe le mošomo wa yona.

(2)

7.2.12 Akaretša dikgopolo tše di tšweletšwago ke setsopolwa se ka mafoko a MABEDI.

(4)
[10]

PALOMOKA YA KAROLO YA D: 20

PALOMOKA YA TLHAHLOBO: 120